

Enligt sändlista

BILDANDE AV *Det marina naturreservatet Salen*

Objektnummer	2013535
Län	Västernorrland
Kommun	Sundsvall
Socken	Njurunda
Fastighet	Armplågan 1:1 Björkön 1:1 Björkön 2:7 Björkön 2:8 Björkön 2:10 Björkön 2:30 Björkön 2:139 Sundsskogen 1:1
Markägare	SCA Skog AB samt privat
Förvaltare	Länstyrelsen
Lägesbeskrivning	Ca 13 km sydost om Njurundabommen.
Mittpunkt	x: 1594058 y: 6900345 (Rikets nät)
Areal [hektar]	702,9
Prod skogsmark [ha]	93,6
Natura 2000	SE0710198, SE0710199
Naturtyper [ha]	Hav 518 Myr 45 Barrblandskog 32 Granskog 23 Strand 16 Lövblandad barrskog 14 Triviallövskog 13 Impediment 13 Sötvatten 11 Tallskog 10 Barrsumpskog 6 Lövsumpskog 4 Hygge 1

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen i enlighet med 7 kap, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 och 22 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm (1998:1252), att de föreskrifter samt skötsel- och förvaltningsbestämmelser som framgår av detta beslut skall gälla beträffande naturreservatet.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken gäller från 12 juni 2008 även om de överklagas.

I enlighet med 2 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm, ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet.

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken mm beslutar länsstyrelsen att fastställa bifogad skötselplan.

SYFTE

Syftet är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturmiljöer, närmare bestämt marina och limniska miljöer, våtmarker samt strandskogar med höga naturvärden i och i anslutning till Salens grunda skärgårdsområde.

Reservatet ska säkerställa att området fortsatt utgör en oexploaterad landhöjningskust med grunda havsvikar, öar, grundområden, nybildade sötvattenmiljöer och kärr, strandängar samt primärskogar. Områdets höga naturvärden karaktäriseras av ett rikt växt- och djurliv innefattande kustfågelfauna, goda fiskrekryteringsområden, intressant bottenfauna, kärlväxt-, moss- och algflora samt förekomst av mindre och större vattensalamander.

I området finns en kedja av vattenmiljöer, från hav via avsnörda vikar till våtmarker, som väl exemplifierar den alltjämt pågående landhöjningen. Syftet är att bibehålla dessa ostörda hydrologiska och andra fysiska förhållanden, vilket skall uppnås genom att området utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

De i området ingående Natura 2000-habitaten ska bevaras i gynnsam bevarandestatus.

Syftet är även att, inom ramen för ovannämnda syfte, hålla området tillgängligt för friluftslivet samt bevara dess karaktär som ostört kustavsnitt.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad eller annan anläggning på mark eller i vatten.
- 2 på mark eller i vatten bedriva täkt (inklusive vattentäkt) anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, muddra, utfylla, tippa eller på annat sätt skada mark, botten och block. Undantaget är upprätthållande av båtpassage till inre Salen för vilket dock krävs länsstyrelsens tillstånd. Eventuell muddring och rensning får dock endast ske ned till fast berg.
- 3 dika, dikesrensa eller dämna.
- 4 anlägga väg, stig eller spång.
- 5 anlägga stängsel, hägnad, luft- eller markledning samt rör eller ledning i vattnet eller på botten.
- 6 avverka, fälla eller skada växande eller döda träd, upparbeta vindfällan eller utföra annan skogsvårdsåtgärd.
- 7 plocka, gräva upp eller samla in land- eller undervattensväxter eller delar därav, undantaget lösdrivande alger. Dock har fastigheterna Björkön 5:13 och Björkön 5:14 rätt att efter Länsstyrelsens tillstånd avlägsna vattenvegetation för att hålla passage från stugor via östra inloppet om Granskär öppen för mindre fritidsbåtar.
- 8 använda eller sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel.
- 9 inplantera djur (inklusive fisk), växter eller andra organismer.
- 10 i inre Salen och Tjockholmsviken (se beslutskarta) bedriva fiske annat än med handredskap.
- 11 anlägga eller bedriva akvakultur (exempelvis fiskodling) av djur eller växter.
- 12 framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg, med undantag för båt och snöskoter samt vid uttransport av fällda älgar och björnar, varvid risken för skador på mark och vegetation ska minimeras.
- 13 framföra svävare, hydrokopter, vattenskoter eller liknande farkoster eller åka vattenskidor.
- 14 släppa ut avloppsvatten, kylvatten, varmvatten, barlastvatten eller tankspolvatten.
- 15 bunkra, lossa eller lagra flytande bränsle.
- 16 ankra, förtöja eller lägga upp båt eller flotte längre än 1 dygn, utom när vädret inte medger fortsatt färd.
- 17 upplåta området för militär verksamhet.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informationstavlor.
- 3 anläggning och underhåll av stigar.
- 4 uppförande och underhåll av rastplatser.
- 5 borttagande av främmande trädslag.
- 6 undersökningar av mark, vatten, vegetation och djurliv, samt markering av därtill hörande provytor.
- 7 igenläggning av diken.
- 8 framröjning av fornlämningar.
- 9 borttagande av ej underhållna byggnader.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och omkullfallna träd och buskar.
- 2 insamla mossor, svampar eller lavar med undantag för plockning av matsvamp för husbehov.
- 3 plocka, gräva upp eller samla in land- eller undervattensväxter eller delar därav, undantaget lösdrivande alger.
- 4 genom grävning eller på annat sätt skada mark, bottnar och block.
- 5 insamla, skada eller bortföra ryggradslösa djur.
- 6 klättra i boträd eller på annat sätt medvetet störa, fånga eller skada däggdjur, fåglar, grodor och kräldjur.
- 7 ankra, förtöja eller lägga upp båt eller flotte längre än 1 dygn, utom när vädret inte medger fortsatt färd.
- 8 i inre Salen och Tjockholmsviken (se beslutskarta) bedriva fiske med annat än handredskap.
- 9 beträda Sörstenarna, Norrstenarna och Glihällan under perioden 1 april - 31 augusti (se beslutskarta). Förbudet gäller ej statlig eller kommunal tjänsteman i tjänsteärende. Förbudet gäller inte heller fiskerättsägare vid förtöjning av fasta fiskeredskap.
- 10 framföra motordrivna fordon annat än på befintlig väg, med undantag för båt och snöskoter.

- 11 framföra svävare, hydrokopter, vattenskoter eller liknande farkoster eller åka vattenskidor.
- 12 släppa ut avloppsvatten, kylvatten, varmvatten, barlastvatten, tankspolvatten.
- 13 bunkra, lossa eller lagra flytande bränsle.
- 14 utföra vetenskapliga undersökningar som innebär markering av provytor eller annan åverkan inom reservatet utan länsstyrelsens tillstånd.
- 15 använda området för idrottsarrangemang utan länsstyrelsens tillstånd.

Föreskrifterna skall inte utgöra hinder för de åtgärder för reservatets skötsel som anges ovan och som specificeras i fastställd skötselplan, samt för underhåll av befintlig skogsbilväg i norra delen av området.

Bäverdämmen

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för rivning av bäverdämmen som påverkar väg eller områden utanför reservatet.

Båtplats

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för anläggande av båtplats samt stig till denna på den del av fastighet Björkön 2:8 som ligger på fastlandet.

Befintliga byggnader

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och skötsel av befintliga byggnader. Dessa ska dock skötas och underhållas i annat fall kan reservatsförvaltaren komma att avlägsna ej underhållna byggnader.

Stig

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av befintlig stig mellan inre Salen och Rönhamn (över Grönvikstjärnsbäcken).

Utsikt

Föreskriften A6 ska inte utgöra hinder för stugägare på Björkön 5:13 att efter tillstånd från markägare och i samråd med länsstyrelsen, avlägsna sly för att hålla siktgata öppen på ön Granskär så att öppet hav kan ses från stugan.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Sammanfattande beskrivning

Området utgörs av en så gott som oexploaterad landhöjningskust med ett flertal grunda vikar, öar, grundområden, stränder, nyligen avsnörda småvatten och våtmarker. I området finns en för länet mycket ovanlig kombination av värdefulla marina, limniska och våtmarksmiljöer. Området är även intressant ur ett geologiskt perspektiv då flera vikar inom snar framtid (mindre än 100 år) kommer att vara avsnörda från havet i och med den pågående landhöjningen.

Landhöjningen gör att området hyser en blandning av flera nyligen avsnörda havsvikar, vikar som håller på att snöras av samt framtida grunda havsvikar. Dessa grunda vikar hyser en rik bottenvegetation och utgör potentiella lek- och uppväxtlokaler för fisk. En stor mängd olika bottendjur och fiskar lever här, och miljön är också av stor betydelse för många fågelarter. Bottenväxterna och den höga vattentemperaturen tidigt på våren utgör grunden för vikarnas funktion som barnkammare för fisk.

Salen och Tjockholmsviken är två laguner som genom landhöjningen kommer att vara helt avsnörda från havet inom de närmaste 50-100 åren. Inloppet till Salen utgörs av två mycket grunda passager med ön Granskär i mitten. Passagen till södra Salen utgörs av en smal grävd kanal. Även inloppet till norra Salen är mycket grund med ett flertal block och stenar i dagen. Hela viken utgörs av mjuk, sandig botten med rika bottensamhällen. Mycket fiskyngel förekommer i såväl Salen som Tjockholmsviken.

De grunda bottarna i lagunerna hyser rikliga kärlväxtsamhällen med bland annat kraftiga bestånd av den i länet ovanliga kärlväxten havsnajas. Flera arter av kransalger förekommer i de grunda vikarna, bland annat borststräfsse, grönsträfsse och havsrufse, liksom flera natearter. I såväl Salen som Tjockholmsviken förekommer den rödlistade växten slidnate. Där kusten är mer utsatt för vågor och vind domineras växtligheten istället av brun- och rödalger.

Även stränderna, och framförallt de flacka strandängarna, hyser en mycket artrik flora med bland annat kustarun, ormtunga, klapperögontröst, ängs- och skogsnycklar, strandklo och strandvänderot. På de mer karga och steniga strandsträckorna är havtorn ganska allmänt förekommande.

På några av öarna och längs med vissa strandremsor återfinns lite äldre barrskog med naturskogselement som stående och liggande död ved, stora mängder av hänglavar men även lite mer ovanliga arter som doftskinn, violettgrå tagellav, kötticka, ullticka, granticka och talticka. Strandskogarna i de inre delarna av Salen består till vissa delar av en primär, nästintill orörd alskogsbård.

Vikarna och öarna (Sör- och Norrstenarna) fungerar som viktiga rast- och häckplatser för kustfågel. Några arter som förekommer regelbundet är havsörn, salskrake, vigg, alfågel, grågås, skrântärna, svärta, tobisgrissla, strandskata, roskarl samt silltrut. I strandskogarna ser man gråspett, tretåig och mindre hackspett.

Grönviksmyran är en myr i tidigt utvecklingsstadium som i söder gränsar mot Salenlagunen och primärskog i landhöjningskust. Den långsmala myren sluttar svagt mot söder och i dess södra ände finns en liten tjärn. Större delen utgörs av ett öppet kärr. Små lövdungar med inslag av gråal och klibbal förekommer i skogskanten. Artrikedomen är stor med såväl arter som är kalkgynnade som arter som trivs i mer näringsfattiga miljöer. Exempel på mer krävande arter är myggblomster, brunag, gräsull och purpurvitmossa.

Juni-Stormyran är ett våtmarkskomplex med öppna kärr av fastmattetyyp, blandskogskärr och små tjärnar omgivna av gungflyn. Öster om den stora fastmarkholmen finns en svagt välvd mosse med tydliga laggkärr. Vegetationen är representativ för medelpadskusten med

en tämligen artrik kärlväxtflora. På myren häckar smålom.

I reservatsområdet finns flera avsnörda havsvikar som nyligen blivit sötvattensmiljöer. Flera av dessa är fisklösa småvatten som hyser både mindre och större vattensalamander. Många av tjärnarna har en mycket intressant bottenfaunasammansättning med ett flertal ovanliga eller sällsynta arter för regionen. Bland annat stor sjötrollslända med sin nordligaste kända förekomst i landet i Salen samt flicksländan *Coenagrion armatum* och dykarbaggen *Hydroglyphus geminus*.

Flera maritima fornlämningar har påträffats inom reservatet. Dessa är ett bra bevis på områdets forna historia, exempelvis ett fiskeläge, sjömärke, båtlänning, husgrunder och en ödekyrkogård. Ödekyrkogården kallas av Björköborna "Domarringen". På grund av landhöjningen har fiskeläget Krankebo uppgrundats och övergivits, år 1745 övergavs Krankebo helt.

Natura 2000

Två områden i naturreservatet, Junistormyrans och Grönviksmyrans inklusive den nordöstra delen av Salenviken, är utpekade att ingå i EU:s nätverk Natura 2000 enligt art- och habitatdirektivet. Inom områdena finns i direktivet ingående naturtyper, se nedan. Särskilda bevarandeplaner finns för Natura 2000-områdena.

Framtida verksamheter i anslutning till reservatet som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-områdena, kan kräva tillstånd. Detta regleras dock ej av föreskrifterna för reservatet, utan av annan lagstiftning (miljöbalken 7 kap 28 § m fl).

I naturreservatet ingår följande naturtyper enligt art- och habitatdirektivet, areal i ha (*=prioriterad art eller naturtyp):

1150	*Laguner	15 ha
3160	Dystrofa sjöar och småvatten	5 ha
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	42 ha
9030	*Naturliga primärskogar i landhöjningskust	7 ha

Ärendets beredning

Inventeringar av Salenområdet gjordes redan på 1960- och 70-talet, framförallt av kärlväxtfloran. Våtmarkerna Grönviksmyran och Juni-Stormyrans höga naturvärden uppmärksammades i samband med länets våtmarksinventering i början på 1990-talet. 1994 pekades dessa våtmarker ut att ingå i den nationella Myrskyddsplan för Sverige som två av länets mest värdefulla våtmarker med avsikt att området skulle prioriteras för formellt skydd. Vid revideringen av nämnda myrskyddsplan 2005-2007 fastslogs dessa myrar i planen.

Länsstyrelsen genomförde en länsomfattande kustinventering (av kärlväxter, strandskalbaggar, bottenfauna och salamander) år 2002-2004 där hela den aktuella kuststräckan klassades som mycket högt till högsta naturvärde. Även miljökontoret vid Sundsvalls kommun har under flera år inventerat kommunens kust med avseende på biologiska värden och bedömt Salenområdet som skyddsvärt. Dykinventeringar i havet och

inventeringar av småvatten som genomfördes av länsstyrelsen 2006-2007 bekräftade att området har mycket höga marina och limniska värden.

Inom området, i havet såväl som på land, finns ett flertal naturvårdsobjekt registrerade hos länsstyrelsen, däribland Grönviksmyran-Junistormyran. Hela reservatet ingår också i riksintresseområdet för naturvård; "Östra Björkökusten". Grönviksmyran och Juni-Stormyran föreslogs av länsstyrelsen för Natura 2000-nätverket 2004 och godkändes av regeringen 2005. Samma år utarbetade länsstyrelsen bevarandeplaner för Natura 2000-områdena. Ovanstående naturvårdsintressen är också utpekade i översiktsplanen för Sundsvalls kommun från 2005, där inga motstående intressen finns redovisade.

Kontakter med markägare togs under början av 2008 då värdering och förhandling också påbörjades. Markägarmöten genomfördes 3 april med enskilda markägare på Lörudden samt med SCA i Härnösand. Den 4 april skickades reservatsförslaget och skötselplan på remiss samt kungjordes i Sundsvalls Tidning, Dagbladet, Post- och Inrikes Tidningar och på länsstyrelsens hemsida. Förslaget har även gått att hämta på Kvissleby bibliotek.

Diskussioner fördes med Sundsvalls kommun under våren 2008 gällande områdets omfattning och gränsdragning.

Områdets bevarandevärden bidrar signifikant till uppfyllandet av miljömålen "Hav i balans samt levande kust och skärgård", "Levande sjöar och vattendrag" och "Myllrande våtmarker".

Vid remissbehandlingen har yttranden inkommit från Medelpads botaniska förening, Västernorrlands fiskareförbund, Naturskyddsföreningen Sundsvall, Medelpads ornitologiska förening, Fiskeriverket, Lars-Yngve Wilson, Jan Åsander, Rolf Månberg samt Sundsvalls kommun. Inga invändningar mot naturreservatets bildande har framförts. Naturskyddsföreningen Sundsvall, Medelpads ornitologiska förening, Medelpads botaniska förening och Sundsvalls kommun är mycket positiva till förslaget.

Naturskyddsföreningen Sundsvall anser att all trafik med snöskoter ska vara förbjudet inom reservatet.

Västernorrlands fiskareförbund är negativa till förslaget om nätfiskeförbud och anser att yrkesfiskare ska få utöva fiske med nät i nämnda områden. De framhåller att det i inre Salen och Tjockholmsviken bedrivs fiske efter abborre. De är dock positiva till en fredningstid under abborrens lekperiod (1 april-15 juni).

Medelpads ornitologiska förening är mycket positiva till förslaget om nätfiskeförbud. De framhåller att de inre delarna av Salen tillhör de art- och individrikaste områdena i denna del av länet. Vid nätfiske i den inre delen av Salen anser de därför risken för bifångster i form av dykänder vara stor, särskilt då viken är så grund.

Medelpads botaniska förening anser att området är bra avgränsat så att många värdefulla biotoper med rikt växt- och djurliv tillvaratas.

Fiskeriverket hävdar att om anledning till att införa fiskeförbud finns, skall detta ske genom Fiskeriverkets föreskrifter. Fiskeriverket anser att ett fiskeförbud med undantag för handredskap är tveksamt utan biologiska skäl. De framhåller att en beskrivning av förekommande fisk i vikarna saknas. De anser vidare att reservatsföreskrifter kring fiskodlingsverksamhet är överflödiga eftersom detta regleras genom lagstiftning.

Sundsvalls kommun har inkommit med kommentarer kring reservatets gränser. Bland annat anser de att ön Sörharen bör ingå i reservatet. Sundsvalls kommun anser att man bör diskutera contortatallens fortlevnad i anslutning till området samt att Krankboratet bör bli fågelskyddsområde. De anser även att tallarna på ön Norrharen bör gynnas, eftersom de utgör en av Sundsvallskustens finaste tallbestånd.

Lars Wilson önskar bland annat att vägen till hans stuga markeras som privat samt att få slå sjögräs för att kunna köra ut med båt och bada. På ön Granskär önskar han slå sly som skymmer sikten. Han önskar att få hålla båda infarterna till Salen öppna.

Jan Åsander anser bland annat att Krankboratet och Tjockholmsratet borde bli fågelskyddsområden, men däremot att Glihällan borde tas bort som fågelskyddsområde. Det senare eftersom Glihällan alltid är överspolad med vatten. Vidare önskar han att förbudet mot vattenskidåkning hävs inom området väster/norr om Norrharen.

Rolf Månberg har inkommit med frågor kring fastighetsutredningen. Månberg anser vidare att reservatsgränsen ska sluta söder om Sörstenarna och norr om Glihällan, samt att det vid fiske med fasta redskap ska vara möjligt för fiskerättsägare som har andel i Galtholmen FS:3 att beträda Sörstenarna, Norrstenarna och Glihällan för fastsättning av lina till fiskeredskap.

Under remissbehandlingen har, i enlighet med Sveriges geologiska undersökningars skrivelse från mars 2005 (01-266/2005), information hämtats från digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvårande omständigheter påträffats.

Länsstyrelsens bedömning

Området hyser nationellt mycket värdefulla marina, limniska och våtmarksmiljöer. Delar av området har påverkats av huggningar men i övrigt är området en så gott som oexploaterad landhöjningskust. Skogsmiljöerna i området är viktiga för områdets vattenmiljöer, strandmiljöer och våtmarker då dessa är beroende av varandra. Strandskogarna är även viktiga för att ge området ett helhetsintryck av att vara en oexploaterad kustmiljö. Naturvärdena i området är följaktligen oförenliga med skogsbruk och annan exploatering. Genom naturreservatsbildning undanröjs dylika exploateringshot och förutsättningarna för bevarande och utveckling av de marina, limniska, terrestra samt våtmarksmiljöerna förbättras.

Länsstyrelsen har i möjligaste mån tagit hänsyn till de vid remissförfarandet inkomna synpunkterna genom bearbetning av skötselplan samt kontakter med remissinstanser och sakägare, bland annat har stigdragning och skyltning justerats.

Länsstyrelsen finner det ej befogat med förbud mot snöskoter inom reservatet.

Länsstyrelsen anser att det blir för stor störning i området om vattenskidor skulle tillåtas. Detta då stor del av reservatet utgörs av mycket grunda bottnar med ett mycket rikt fågelliv.

Vad gäller fågelskyddsområden så har länsstyrelsen valt ut de öar som bedömts mest skyddsvärda. Det kan i framtiden bli aktuellt med en revidering och utvidgning av fågelskyddet så att även andra områden inkluderas.

Länsstyrelsen tillmötesgår önskan om att det vid fiske med fasta redskap ska vara möjligt för fiskerättsägare att beträda Sörstenarna, Norrstenarna och Glihällan för fastsättning av lina till landarm.

Länsstyrelsen finner det ej motiverat att utesluta Glihällan från reservatet. Även om denna ö i dagsläget ofta översköljs av vatten, så kommer den i och med den pågående landhöjningen att inom snar framtid befinna sig högre ovanför vattenytan. Ett av områdets värden är just den pågående successionen av landskapet som landhöjningen för med sig, något som är extra påtagligt i ett område med flack och grund kust.

Sundsvalls kommun har inkommit med kommentarer kring reservatets gränser och länsstyrelsen har under ärendets gång haft diskussioner med Sundsvalls kommun kring reservatets omfattning och gränsdragning. Länsstyrelsen har i möjligaste mån tagit hänsyn till kommunens kommentarer och utifrån dessa gjort justeringar av gränsen innan förslaget skickades ut på remiss. Utifrån diskussioner med berörda markägare har vissa justeringar av gränsen gjorts.

Sundsvalls kommun anser att man bör diskutera contortans fortlevnad i anslutning till området samt att Krankboratet bör bli fågelskyddsområde. Av utskickad remiss framgår att länsstyrelsen planerar att avlägsna främmande trädslag från reservatet. Contortans förekomst utanför reservatets gränser går inte att reglera med föreskrifter för reservatet.

Den föreslagna informationsskylten vid Lars-Yngve Wilsons stuga tas bort. Detta för att undvika att besökare leds in i reservatet den vägen. En eventuell skyltning av vägen med 'privat väg' får göras av markägaren själv.

När det gäller önskemål om att få slå sjögräs för att kunna köra med båt samt bada, så anser länsstyrelsen att det ska vara förbjudet inom reservatets gränser. Detta eftersom det är just den rika vattenvegetation som ger områdets dess höga naturvärden med bland annat viktiga lek- och uppväxtområden för fisk. Dock kan fastigheterna Björkön 5:13 och Björkön 5:14 söka tillstånd hos Länsstyrelsen för att avlägsna vattenvegetation för att hålla passage från stugor via östra inloppet om Granskär öppen för mindre fritidsbåtar.

Föreskrift A6 ska inte utgöra hinder för stugägare på Björkön 5:13 att efter överenskommelse med berörd markägare, slå sly för att hålla siktgata öppen på ön Granskär, så att ön Krankboratet kan ses från stugan.

Vad gäller önskan om att få hålla båda infarterna till Salen öppna, så står länsstyrelsen fast vid föreskrift A2. Där framgår att upprätthållande av båtpassage till inre Salen är undantaget från förbudet, men att det krävs länsstyrelsens tillstånd.

Västernorrlands fiskareförbund framhåller att det i inre Salen och Tjockholmsviken bedrivs fiske efter abborre och att det är en av de arter som yrkesfisket har tillgång att bedriva fiske på. Utförd fastighetsutredning visar att allt fiske i inre Salen respektive Tjockholmsviken utgörs av enskilt och samfällt fiske och inte är allmänt fiskevatten. Ingen av fiskerättsägarna har motsatt sig förbud mot nätfiske i dessa vikar. Passagera in till dessa områden är mycket grunda och några större båtar tar sig ej in.

En generell farhåga som lyfts fram av yrkesfisket vid inrättande av marina skyddade områden med fiskerestriktioner, är att förlust av fiskeområden ska ge minskade fångster. Allt fler undersökningar tyder dock på att inrättandet av fiskefria områden kan ge positiva effekter på fisket i stort. Inom dessa områden ges fisk och andra arter möjlighet att växa till och reproducera sig, fiskmängden kan öka och denna tillväxt kan "spilla över" till fiskeområden utanför reservatet. Ett marint reservat med fiskerestriktioner kan således öka ett havsområdes totala kapacitet att förse oss med varor och ekosystemtjänster. Inrättandet av ett marint skyddat område i Salen kommer förhoppningsvis att ha positiva effekter för så väl arter och habitat som för det kommersiella fisket. Yrkesfisket i våra kustvatten är en viktig del av vårt kulturarv som bara kan överleva om fiskbestånden är goda.

Fiskeriverket anser att motiv för att införa förbud mot fiske annat än med handredskap saknas. Syftet med fiskeförbudet är att skydda viktiga lek- och uppväxtområden för fisk samt viktiga rast- och häcklokaler för fågel. Risker för bifångster av sjöfågel är stora då området är grunt. Det är riktigt att en beskrivning av förekommande fisk i vikarna saknas. Dock säger etablerad fiskbiologisk kunskap att grunda skyddade vikar med riklig bottenvegetation, som i inre Salen och Tjockholmsviken, med största sannolikhet utgör viktiga rekryteringsområden för fisk. Vid dykinventeringar i reservatet har mycket fisk noterats i vikarna, även om ingen kvantitativ skattning då gjorts. Grunda, skyddade vikar som utgör potentiella uppväxtlokaler för fisk är dessutom sparsamt förekommande i länet. Av skötselplanen framgår att provfiske kommer att göras av reservatsförvaltningen.

För att reglera fiskerelaterad verksamhet kan man använda två lagrum; fiskelagstiftningen eller miljöbalken. Fiskelagstiftningen är mer lämpad för att utfärda regleringar som varierar över tiden, såsom fångstkvoter, tider för fångst och utformning av redskap, än vad miljöbalken är. Miljöbalkens reservatsföreskrifter utgör däremot ett ställningstagande om vad som ska gälla för ett stycke land eller vatten för överskådlig tid och är således en mer fast reglering. Salens inre laguner bör, som framgår ovan, undantas från nätfiske för överskådlig tid, då dessa miljöer med största sannolikhet utgör viktiga reproduktionsområden för fisk. Länsstyrelsen anser således att miljöbalken bör användas för att permanent reglera nätfiske i dessa delar av reservatet.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3:e och 4:e kapitlen i miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kapitlet 25 § miljöbalken att det för att bevara ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt att förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets

naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot olika exploateringsföretag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill klaga över detta beslut skall skriva till Regeringen, men skicka eller lämna skrivelsen till länsstyrelsen, postadress: Länsstyrelsen, Kultur- och naturavdelningen, 871 86 HÄRNÖSAND.

Skrivelsen skall ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen skall anges vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Skriv namn, adress, telefonnummer och ärendets nummer. Om ytterligare upplysningar önskas, kontakta Charlotta Nygård, telefon 0611-34 92 93 eller e-post: lotta.nygard@y.lst.se

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Dagbladet, Sundsvalls Tidning samt Post- och Inrikes Tidningar. Den dag kungörelsen varit införd i ortstidning anses berörda ha fått del av beslutet.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har även deltagit Sandra Nilsson, länsjurist, Mats Henriksson, länsarkitekt, Maria Olsson, antikvarie, Oskar Norrgrann och Kristin Lindström, naturvårdshandläggare, Britt-Marie Lindström, sektionschef naturvård samt Eva Carron, avdelningschef Kultur- och Naturavdelningen.

Gerhard Larsson
landshövding

Charlotta Nygård
naturvårdshandläggare

Bilagor

- 1 Beslutskarta
- 2 Sändlista
- 3 Skötselplan

Skötselplan för *Det marina naturreservatet Salen*

Denna skötselplan används lämpligast tillsammans med det beslut som utgör grunden för denna skötselplan. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Historisk markanvändning

Salenområdet har länge utnyttjats för kustfiske.

De skogliga delarna av reservatet har påverkats hårt av skogsbruk och består idag mestadels av ungskog. Områden med äldre skog finns dock kvar vid Juni-Stormyran, Lill-Salen, Tjockholmen, Granskär, Norrharen och Furuskär.

Kulturmiljövärden

Det finns flera maritima fornlämningar inom reservatet som indikerar områdets forna historia, exempelvis ett fiskeläge "Krankbohamn", båtlänning och en ödekyrkogård. På grund av landhöjningen har fiskeläget uppgrundats och övergetts. Troligen övergavs fiskeläget i slutet av 1700-talet.

Friluftsliv

Området besöks i ringa omfattning av allmänheten.

Gränser

Reservatet skall märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen.

Brand

All eventuell brandbekämpning skall ske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten. Om spontan brand uppkommer på någon av öarna inom reservatet behöver ej släckning ske.

Servitut och samfälligheter

Fisket är samfällt för Galtholmens skifteslag inom Armplågan 1:1s vattenområde och är registrerad som Galtholmen FS:3. Fiskerätten i mellersta delarna av Salen är samfälld för Björköns skifteslag. Fiskerätten för vattenområdet tillhörande Sundsskogen 1:1 är samfälld för Juni och Njurunda-Nylands byar. Fiskerätten inom vattenområdet tillhörande Björkön 1:1 är enskild.

Jakt

Vilka som i framtiden kommer att inneha jakträtten i reservatsområdet avgörs vid pågående förhandling med markägare och efter deras önskemål.

Av reservatsföreskrifterna framgår att jakttom ej får uppföras, röjning av siktgator ej får ske och att uttransport av älgar och björnar skall göras så att risken för markskador minimeras.

Muddring

Muddring har tidigare förekommit då en kanal har grävts mellan Granskär och den södra stranden för att skapa en passage för båtar. För att kunna komma ut med mindre båtar från Salen då landhöjningen fortsätter kan det bli nödvändigt att vidta åtgärder. Eftersom den södra delen av inre Salen innehar de högsta naturvärdena, bör eventuella framtida båtpassager förläggas till den östra sidan av Granskär. Enligt föreskriften A2 (se beslut) krävs länsstyrelsens tillstånd för muddring/upprätthållande av båtpassage in i inre Salen.

Åtgärdsprogram

Inom reservatsområdet finns två arter som berörs av åtgärdsprogram för hotade arter, större vattensalamander och skräntärna. Genom reservatsbildningen och inrättande av fågelskyddsområden har chanserna för att dessa arter ska överleva i området förbättrats.

Natura 2000

Två områden i naturreservatet (Grönviksmyran och Junistormyran) ingår i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000. För Natura 2000-områdena finns bevarandeplaner i vilka det anges vad som krävs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för utpekade habitat och arter. Målen och åtgärderna i skötselplanen är utformade för att överensstämma med de mål som finns i bevarandeplanerna. Vissa mål i bevarandeplanerna har dock av praktiska skäl ej införlivats i skötselplanen för reservatet.

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen utser en praktiskt ansvarig för tillsyn av information samt efterlevnad av reservatsbestämmelser. Uppdraget regleras i avtal.

Indelning i skötselområden

Området har indelats i fem skötselområden.

Skötselområde 1

Hav och öar

Övergripande mål

Området skall få utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

Åtgärder

■ Dykinventering

Återinventering av alger och akvatiska kärlväxter i de grunda havsvikarna genomförs.

- Strandinventering
Återinventering av kärlväxtfloran längs stränderna genomförs.
- Skyltar om nätfiskeförbud
Informationsskyltar som informerar om nätfiskeförbud placeras vid infarten till Salen samt vid Tjockholmsviken.
- Skyltar om landstigningsförbud
Informationsskyltar om landstigningsförbud placeras på Norrstenarna, Sörstenarna och Glihällan. På Glihällan blir detta dock möjligt först när landhöjningen höjt skäret ytterligare.
- Häckfågelinventering
Inventering av häckande fågel på Sörstenarna, Norrstenarna samt Glihällan genomförs.
- Provfiske
Provfiske utförs i inre Salen samt Tjockholmsviken (områden med nätfiskeförbud).

Skötselområde 2

Våtmarker och småvatten

Övergripande mål

Områdets våtmarker och småvatten skall få utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

Åtgärder

- Igenläggning av diken
Inventering av förekomst av diken i reservatsområdet och eventuell igenläggning av dessa genomförs.
- Bottenfaunaprovtagning
Återinventering av bottenfauna genomförs.
- Salamanderinventering
Återinventering av salamander genomförs.

Skötselområde 3

Skogsmark

Övergripande mål

Att låta skogsmiljöerna i huvudsak få utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer med de strukturer och arter som är kännetecknande för ett naturligt fungerande skogsekosystem, såsom gamla träd och döda stående och liggande träd.

Målet är uppfyllt när:

- Inga främmande trädslag växer i naturreservatet.

Åtgärder

- Avlägsnande av främmande trädslag
Den planterade contortatallen röjs bort från reservatet. Därefter skall självföryngring ske för

att få en "naturlig" skogsmiljö. Eventuell självföryngrad contortatall som uppkommer röjs bort regelbundet.

Skötselområde 4

Friluftsliv

Övergripande mål

Att området ska vara tillgängligt för allmänheten. Besökare ska få bra information om områdets naturmiljöer.

Målet är uppfyllt när:

- Informationstavlor finns på plats i reservatet och aktuell information finns på länsstyrelsens hemsida (www.y.lst.se).
- Rastplatser iordningsställda och är väl underhållna.
- Stigar är väl underhållna och markerade.
- Parkeringsplats iordningsställda.

Åtgärder

- Parkeringsplats
En parkeringsplats ställs i ordning vid skogsbilvägen i anslutning till stigen som går till reservatet (se skötselkarta). Denna åtgärd förutsätts ske i samförstånd och samråd med berörda markägare.
- Information på hemsida
En beskrivning av området läggs ut på länsstyrelsens hemsida (www.y.lst.se).
- Informationstavlor
Informationsskyltar om naturreservatet sätts upp vid Rönnhamn, Juni-Stormyran samt vid parkeringsplatsen (se skötselkarta).
- Rastplats
Rastplatser iordningsställs vid udden norr om Furuskär samt vid fiskeläget Krankbohamn.
- Stigar
Stigar dras enligt skötselkarta och markeras enhetligt och underhålls. Befintlig stig och bro mellan inre Salen och Rönnhamn (över Grönvikstjärnen) underhålls av reservatsförvaltningen men markeras ej ut på karta eller i fält.

Ingen vägvisning görs från huvudväg. Inga sopbehållare ställs ut. Besökare skall anmodas att ta med sig sitt avfall.

Skötselområde 5

Kulturlämningar

Övergripande mål

Vårda och synliggöra kulturlämningar inom naturreservatet.

Målet är uppfyllt när:

- Information om fiskeläget Krankbohamn finns tillgängligt för besökare.

Åtgärder

■ Informationsskyltar

Informationstavla sätts upp vid fiskeläget Krankbohamn som upplyser om fiskelägets historia och tidigare funktion. Även vid ödekyrkogården, den så kallade "Domarringen", placeras en informationstavla.

■ Synliggöra fiskeläget

Hela eller delar av fiskeläget Krankbohamn röjs fram.

En inventering av vilka övriga kulturlämningar som finns inom naturreservatet bör göras för att utröna vilka som bör lyftas fram och synliggöras.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Avlägsnande av främmande trädslag	3	2009	vert 20:e år	reservatsanslag
1	Skyltar om nätfiskeförbud	1	2009	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Parkeringsplats	4	2009	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Information på hemsida	4	2008	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Informationstavlor	4	2009	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Informationsskyltar	5	2009	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Strandinventering	1	2017	vert 10:e år	reservatsanslag
1	Skyltar om landstigningsförbud	1	2009	engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Dykinventering	1	2012	vert 5:e år	reservatsanslag
2	Provfiske	1	2008	vert 5:e år	reservatsanslag
2	Häckfågelinventering	1	2009	vert 5:e år	reservatsanslag
2	Salamanderinventering	2	2016	vert 10:e år	reservatsanslag
2	Igenläggning av diken	2	2010	vid behov	reservatsanslag
2	Stigar	4	2009	vid behov	reservatsanslag
2	Rastplats	4	2009	vid behov	reservatsanslag
2	Synliggöra fiskeläget	5	2009	vid behov	reservatsanslag
2	Bottenfaunaprovtagning	2	2017	vert 10:e år	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan.

Sammanfattning av uppföljning

Skötsel- omr	Kvalitetsmål	Intervall
3	Inga främmande trädslag växer i naturreservatet.	löpande tillsyn
4	Parkeringsplats iordningsstälts.	löpande tillsyn
4	Stigar är väl underhållna och markerade.	löpande tillsyn
4	Rastplatser iordningsstälts och är väl underhållna.	löpande tillsyn
4	Informationstavlor finns på plats i reservatet och aktuell information finns på länsstyrelsens hemsida (www.y.lst.se).	löpande tillsyn
5	Information om fiskeläget Krankbohamn finns tillgängligt för besökare.	löpande tillsyn

Skötselkarta

